

A BÖLCSESZET-, NYELV- ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI SZAKOSZTÁLY HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Bölcsészeti-, Nyelvi- és Történettudományi Szakosztályának szervezete és ügyrendje*

I. FEJEZET

A szakosztály és föladatai

1. §. A szakosztály az Egyesületnek az Alapszabályok 3. §-ában meghatározott tudományos szerve. Főadata az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyv- és Kézirattára, Levéltára, Történeti tára, Szépművészeti tára és Néprajzi tára körébe tartozó, valamint a címében foglalt tudományok művelése, terjesztése és népszerűsítése. Az Alapszabályok 2. §-ában kifejezett honismeret előmozdítására e vonatkozásban is különös gond fordítandó.

2. §. A szakosztály céljaira szükséges anyagi eszközökről az Egyesület gondoskodik. A szakosztálynak külön vagyona, pénztára vagy jövedelmei nincsenek, pénzügyi tekintetben az Egyesületnek van alárendelve; tudományos működésében azonban szabadon és önállóan jár el. Kikérendő e szerint az Egyesület hozzájárulása minden oly esetben, mely a szakosztály szervezetét vagy anyagi ügyeit illeti, míg az Egyesülettől nyert javadalma fölhasználásáról saját hatáskörében elszámolás kötelezése mellett intézkedik.

3. §. A szakosztálynak az Egye-

* Az 1906. évi Szervezet és Ügyrend (l. EM. 1906:236—40.) alapján készítette a Szakosztály választmányának 1942. október 28-i ülése. Jövőhagyta a Szakosztály 1943. január 18-i közgyűlése. Megerősítette az Egyesület 1943. február 28-i közgyűlése.

sülethez való viszonyát az egyesületi Alapszabályoknak 3., 5., 15., 28., 35., 36., 40., 52—58. §-a szabályozza. A szakosztály külön Ügyrendje magában foglalja a hivatkozott §-okban meghatározott elvek alapján készült Szervezetet is.

4. §. A szakosztály föladatai szolgáltatásban

a) felolvasó üléseket tart (Alapsz. 55. §.);

b) tudomány-népszerűsítő előadásokat rendez;

c) munkássága eredményeit az Egyesület kiadványaiban közrebocsátja;

d) tagjait a rendelkezésére álló eszközökkel tudományos törekvésükben elősegíti;

e) az Egyesülettől nyert javadalmát az Ügyrendben meghatározott módon használja.

5. §. Kormányzását választmánya és közgyűlése, választott elnöke, titkára által intézi. Az elnök és a titkár tiszteletdíjban nem részesül.

6. §. A szakosztály az Egyesületnek következő kiadványairól gondoskodik:

a) folyóiratról,

b) egyéb kiadványokról, melyeket az Egyesület a szakosztályra bíz.

A szakosztálynak a körébe tartozó minden tudományos kérdésben kezdeményezési joga van, az intézkedési jog az Egyesületet illeti.

II. FEJEZET

A szakosztály tagjai, tisztviselői, választmánya és közgyűlése

7. §. A szakosztály tagjai az Egyesületnek ama tagjai, kik belépések alkalmával a szakosztályhoz való csatlakozásukat bejelentették (Alapsz. 13., 14., 16. §.).

8. §. A szakosztály megalakítandó, ha abba az Egyesületnek legalább 100 tagja jelentkezett (Alapsz. 3. §.).

9. §. A szakosztálynak elnöke (Alapsz. 52. §.) és titkára (Alapsz. 54. §.) van; őket a szakosztályi közgyűlés általános szótöbbséggel három évre (Alapsz. 56. §.) választja. Az Egyesület igazgatóválasztmányának mindketten hivatalból tagjai.

10. §. Az elnök összehívja és vezeti a szakosztályi köz- és választmányi üléseket; felelős a tárgyalás rendjéért; végrehajtja a hozott határozatokat; aláírja a jegyzőkönyveket és a szakosztálynak minden hivatalos kiadmányát; a jegyzőkönyveket két-két taggal hitelesítteti; elnököl minden tudományos előadáson és fölolvasáson; szavazatok egyenlősége esetén szavazata dönt, még akkor is, ha a szavazatok egyenlősége az ő szavazatával jött létre. Akadályoztatása esetén a szakosztály ügyvitelében való helyettesítéséről az Egyesület intézkedik; az egyes üléseken azonban korelnök is helyettesítheti.

11. §. A szakosztályi titkár készíti az ülések jegyzőkönyveit; gondoskodik az ülések és előadások kitűzéséről és napirendjéről; a meghívók szétküldéséről; végzi a szakosztály levelezését; iktató könyvet vezet; a szakosztály működéséről évi jelentést készít. Aka-

dályoztatása esetében helyettesítéséről a szakosztályi elnök gondoskodik.

12. §. Az Egyesülettől a szakosztályra bízott folyóirat szerkesztését a szakosztály választott szerkesztője végzi. Egyéb kiadványok szerkesztői teendőnek ellátásáról a szakosztály választmánya esetről esetre gondoskodik. A szerkesztők tiszteletdíjban részesülhetnek. E tény azonban a választmánynak bejelentendő, annak jóváhagyása bevárandó.

13. §. A szakosztályi választmány tagjai:

a) a közgyűléstől három évre választott elnök és titkár (Alapsz. 52., 54. §.);

b) az 1. §-ban felsorolt gyűjtemények igazgatói (Alapsz. 58. §.);

c) 21 választott tag;

d) az Egyesülettől a szakosztályra bízott folyóirat szerkesztője.

A választott tagok egyharmada minden év végén kilép, de újra választható. Kilép az a hét tag, aki már három évig tagja volt a választmánynak. Átmenetileg hét tag az első év végén kisorsolandó, a második év után kisorsolandó az első év után ki nem sorsolt tagok közül ismét hét (Alapsz. 28. §.). A választmányból kilépettnek tekintendő az a választmányi tag, aki egy éven át nem vesz részt a Szakosztály munkájában.

14. §. A választmány határozata érvényes:

a) ha a 17. §-ban megállapított módon hívták össze;

b) ha az ülésen a tisztviselőkkel együtt legalább tizenkét tag van jelen;

c) ha a határozatot az érvényes szavazatok felénél legalább eggyel több szóval hozták.

Az elnök szavazatára lásd a 10. §-t.

15. §. A választmány tagjait a szakosztálytól gondozott minden kiadvány megilleti, kivéve azokat, melyek felől az Egyesület igazgatóválasztmánya nem ily értelemben határoz.

16. §. A szakosztály választmánya intézi a szakosztály ügyeit. Tehát működése a 4. §-ba foglalt feladatok betöltésére irányul, illetőleg arra, hogy azok lelkiismeretesen megoldassanak; hogy a szakosztály munkája az alapszabályokban letett elveknek és az Ügyrend 1. §-ában részletezett követelményeknek megfelelően irányítsák; hogy a szakosztály tisztviselői a rájuk bízott teendőket buzgósággal intézzék; hogy a szakosztályi közgyűlés határozatai végrehajtsanak.

A folyóirat szerkesztőjét a választmány három-három évre választja.

A szakosztály választmánya hatáskörét kivételes esetekben az elnökségre ruházhatja.

17. §. A szakosztályi választmány évnegyedenként, az évnegyed első hónapjában rendes ülést tart; rendkívüli ülést az elnök július-szeptember kivételével bármikor hívhat össze, de három tagnak írásban beadott kérelmére az elnök soron kívül is köteles összehívni. A tagok személyökre kiállított meghívóval hívnassanak meg.

18. §. A választmány határoz arról, hogy a felolvasó ülések tárgysorán szerepelt előadások vagy felolvasások mi módon adassanak ki: a folyóiratban-e vagy önállóan, vagy a szerző rendelkezésére bocsáttassanak-e.

19. §. A szakosztály évenként december hóban tartja rendes köz-

gyűlését. Rendkívüli közgyűlést az elnök, július-szeptember hónap kivételével, bármikor összehívhat, de 15 tagnak írásban megokolt kérésére köteles összehívni.

A közgyűlésre szóló meghívót az elnök és a titkár bocsátja ki; ezt a helybeli lapokban a kitűzött idő előtt legalább egy héttel közzéteszik. A meghívónak jeleznie kell egyben a tárgysorozatot is.

20. §. A közgyűlésen az Egyesületnek minden tagja megjelenhet ugyan, de szavazati joga csak e szakosztály tagjainak van.

21. §. A közgyűlés határozata érvényes:

a) ha azt a 19. §-ban jelzett módon hívták össze;

b) ha a határozatot az érvényes szavazatok felénél legalább eggyel több szóval hozták;

c) ha azon legalább annyi szakosztályi tag van jelen, mint tisztviselő és más választmányi tag együttvéve.

Ha pedig a közgyűlés a c) alatti föltételnek nem felel meg, ugyanazon tárgysorozattal egy hét múlva új közgyűlés hívandó össze, mely a megjelent tagok számára való tekintet nélkül érvényesen határoz.

22. §. A rendes közgyűlés tárgyai:

a) választja a szakosztály elnökét és titkárát;

b) választja a szakosztályi választmány 21 választott tagját;

c) meghallgatja a titkár évi jelentését és annak tudomásul vétele fölött határoz;

d) határoz a választmánytól hozzá fellebbezett ügyekben;

e) utasítja a választmányt az eléje kerülő indítványok tárgyalására és tőle indokolt javaslatot kér. A közgyűlésen csak oly indítvány tárgyalható, melyet a köz-

gyűlés sürgősnek mond ki, érdemleges határozatot csak oly indítvány fölött hozhat, melyet hozzá a választmány útján terjesztenek;

f) a rendes közgyűlés napirendjén lehetőleg foglaljon helyet valamely tudományos előadás.

III. FEJEZET

Iktatókönyv. Jegyzőkönyvek. Tárgyalás.

23. §. A titkár a szakosztály irattairól évenként újratekintendő számozással iktatókönyvet vezet, az iratokat rendben tartja és minden három évi ciklus irattárát a következő ciklus végén az Egyesület irattárában helyezi el. Az esetleg szükséges iratok azonban a szakosztálynak térítvény ellenében kiszolgáltatandók.

24. §. Jegyzőkönyvekre, a tárgyalás rendjére az Egyesület ügyrendjének megfelelő §-ai irányadók.

25. §. Az elvi jelentőségű határozatok alapján a szakosztály szervezetet és ügyrendet minden hat évben köteles újra átnézni (Alapsz. 57. §.).

IV. FEJEZET

Főolvasó ülések és előadások

26. §. A főolvasó ülések tárgyai: tudományos előadások, felolvasások és bemutató vagy magyarázó fejtegetések.

27. §. E szervezet 4. §-ában jelzett tudományos felolvasások és népszerű előadások napja rendszeren a hónap első szerdája. A tudomány-népszerűsítő előadások napját az évi munkaterv-megállapítással egyidejűleg a szakosztályi választmány évről-évre határozza meg.

28. §. Az előadások legalább egy héttel előbb a titkárnál jelentendők be. A titkárnak joga van az előadások rövid kivonatát bekérni, s ha aggodalmi vannak, azok kitűzését megtagadhatja; ez ellen a választmányhoz lehet fellebbezni.

29. §. A szakosztályon kívül állók, ha az egyesületnek tagjai, személyesen olvashatnak föl; ha nem tagjai, ehhez a választmány engedélye kikérendő. Az a vendég, aki háromszor olvasott fel, vagy akinek dolgozatát a kiadványba fölvtették, az Egyesület tagjai közé lép.

30. §. Egy-egy előadás legfeljebb 40—45 percet, egy-egy főolvasás 30—35 percet vehet igénybe.

31. §. Vita vagy tárgyalás esetén egy-egy fölszólalás lehetőleg rövidre vonassék össze; egy kérdéshez egy fölszólaló egyszer beszélhet, de ha személyében van megtámadva, személyes kérdésben külön is szólhat; az előadónak joga van az egyes fölszólalásokra külön-külön, vagy pedig a vita végén egybefoglalóan is válaszolni.

32. §. Ha a tárgyalás egész anyaga ki van merítve, az elnöknek joga van a vitát bezárni, de ezután az előadót zárószó illeti meg; joga van továbbá, ha a tárgyalás szélesebb mederben indulna, a napirendet megvédeni azzal, hogy a vita folytatására külön ülés kitűzését javasolja. Ily határozat ellen nincs fellebbezés.

33. §. Az elnök a személyeskedő vitát azonnal berekeszti, az Alapsz. 8. §-át nem méltányoló előadótól vagy fölszólalótól a szót, ismételt figyelmeztetés után, megvonja. A kitűzött napirend megokolt esetekben megváltoztatható.

34. §. A tárakban tartott, a tárak anyagát bemutató vagy ismer-

tető előadások fölött kifejlődő beszélgetés menete a fenti szabályok nem érvényesek.

35. §. A szakosztályi közgyűlésen felolvasott dolgozat fölött vitát indítani nem lehet.

36. §. Vidéki kirándulásokon vagy vándorgyűléseken tartott előadások és fölolvadások a szakosztály körébe csak annyiban tartoznak, amennyiben azokat a szakosztály tagjai tartják. Mivel azonban ilyeneket csak az Egyesület rendezhet, rájuk az egyesületi, illetőleg vándorgyűlési vagy kirándulási határozmányok válnak érvényesekké.

37. §. A szakosztály előtt tartott minden előadás, bárhol jelenjék is meg, hivatkozzék arra, hogy itt mutatták be.

V. FEJEZET

Kiadványok

38. §. A folyóirat kiállítását és terjedelmét a szakosztály javadalmának keretén belül a szakosztályi választmány, tudományos színvonalát a szerkesztő határozza meg. Általános elvül e szempontból a jelen Szervezet és Ügyrend 1. §-a szolgál.

39. §. A folyóirat a viszonyokhoz mérten negyedévi, két havi vagy havonként megjelenő füzetekben adandó ki.

40. §. A szerkesztésért egyedül a szerkesztő felelős ugyan, de a választmánynak kötelessége, hogy annak tudományos jellegét fönntartassa.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1943. évi február hó 28-án tartott évi rendes közgyűlése a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály Szervezetét és Ügyrendjét a 17. sz. jegyzőkönyvi határozattal tudomásul vette és jóváhagyta.

Báró Jósika János,
elnök.

41. §. A folyóirat munkatársait a pénzügyi viszonyokhoz mérten kell díjazni. A díjazás mértékéről az Ügyrend nem intézkedhetik határozatokkal, csak azt az elvet mondja ki, hogy minden közlemény díjazandó.

42. §. A folyóiratban megjelent dolgozatok különlenyomatai felől mindenkor a választmány intézkedik. Ezek az Egyesület tulajdonába mennek át, szerzőik külön díjazásban részesülnek, de viszont értékesítésök jövedelme az Egyesület pénztárába folyik be. Ezek a különlenyomatok esetleg, mint sorozatos vagy gyűjteményes kiadványok is szerepelhetnek.

43. §. A szerkesztő köteles megválasztásakor munkatervet adni, és köteles a szakosztály meg az Egyesület hivatalos közleményeit (jegyzőkönyvek, jelentések, stb.) kiadni, ezeket azonban nem díjazza.

44. §. Egyéb kiadványok időről-időre állapíttatnak meg.

45. §. Minden kiadvány viselje az Egyesületnek mint kiadónak a nevét.

VI. FEJEZET

Általános határozatok

46. §. E Szervezet és Ügyrend az Egyesület közgyűlésének megerősítő záradékával látandó el.

47. §. A Szervezet és Ügyrend minden szakosztályi tagnak belépéskor kézbe adandó.

49. §. Megváltoztatására nézve az Alapszabályok 57. §-a intézkedik.

Dr. Biró Vencel,
főtítkár.

Javítás

A múlt évi kötetben javítandó:

- A 398. l. 15. sorában *kivielezés* h. *kivitelezés*.
 Uo. a 16. sorban *mezőségik* h. *mezőségiék*.
 Uo. a jegyzet 5. sorában *be* h. *ben*.
 A 400. l. utolsó bekezdésének 1. sorában: *párnavégről* h. *derekaljvégről*.
 A 402. l. 2. bekezdésének 23. sorában *gondolása* h. *képzése*.
 A 403. l. 2. bekezdésében a 11. sorban *fejérdi* h. *fejéraitól*.
 Uo. a 17. sorban *Mezőségre* h. *Mezőségen* és *jellemző* h. *sajátos*.
 Uo. az utolsó sorban *szót* h. *szól*.
 Az 518. l. 2. sorában *amelyet* h. *amely*.

Az ezévi kötetben javítandó:

- A 78. l.-on a címben *történetéhez* h. *ismeretéhez*.
 A 83. l.-on alulról a 1. sorban *mukán* h. *munkán*.

Javítás

- A 280. l. első bekezdésének 2. sorában *lobogós* h. *lájbivarós*.
 Uo. a 8. sorban a *Kilyén* után *Tárkányi* és *írandó*.